

Literárno-dramatický odbor

Vzdelávací program pre literárno-dramatický odbor je programom rôznych dramaticko-slovesných činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností, dramatických a slovesných kompetencií žiakov a pre orientáciu učiteľov literárno-dramatického odboru. V takomto chápaní nepredstavuje len súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah predmetov jednotlivých študijných zameraní.

Vzdelávací program pozostáva aj zo základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonnovom štandarde. Teda v ucelenom systéme výkonov, ktoré sú vyjadrené odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tie predstavujú normu pre žiaka. Napriek tomu si však učiteľ literárno-dramatického odboru môže vzdelávací štandard bližšie špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať, napríklad v podobe učebných okruhov a otázok, či odstupňovať jednotlivé výkony podľa kognitívnych, psychomotorických a senzomotorických možností svojich žiakov.

K vymedzeným výkonom je priradený učebný obsah, v ktorom sa zdôrazňujú aj pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu predmetov jednotlivých študijných zameraní literárno-dramatického odboru. Súčasne jednotlivé výkony nie sú vždy naviazané na každý učebný okruh, nepokrývajú celú šírku obsahu predmetov. Takto štruktúrované učivo tvorí obsahový štandard, ktorý je záväzkom pre učiteľa. Učitelia si môžu učebný obsah tvorivo modifikovať v príslušnom ročníku. Žiakom, ktorí v základnom štúdiu preukážu mimoriadne nadanie a vynikajúce študijné výsledky, je určené rozšírené štúdium.

Pri koncipovaní otvorených príležitostí na rozvíjanie učebných možností a dramaticko-slovesných kompetencií žiakov je potrebné vytvárať také kognitívne činnosti, ktoré podporujú zisťovanie niečoho, hľadanie, pátranie, skúmanie, napr. v literárnom materiáli, historických zdrojoch a pod. V tomto zmysle je cieľom výučby predmetov jednotlivých študijných zameraní literárno-dramatického odboru na základnej umeleckej škole napomáhať žiakom vytvárať si nové poznatky na základe zážitkov zo psychomotorických a senzomotorických činností, nie riadiť učenie len na zapamätanie sprostredkované odovzdaných poznatkov.

Charakteristika odboru

Literárno-dramatický odbor je syntetizujúcim odborom, ktorý obsahuje dramatické, pohybové, rečové, prednesové a slovesné tvorivé činnosti, hru s bábkou a písané slovo, prostredníctvom ktorých pôsobí na celkový rozvoj myslenia, čítania a konania žiakov.

Harmonicky rozvíja osobnosť, aktívny tvorivý prístup k základným postojom a premenlivej skutočnosti, pomáha vyrovnávať sa vždy s novými situáciami, ktoré prináša hra, škola, život a práca.

Vzdelávanie v literárno-dramatickom odbore rozdeľujeme do štyroch základných častí a to:

Prípravné štúdium – určené žiakom predškolského veku (vek – minimálne 5 rokov), dĺžka štúdia je jeden rok.

Prvý stupeň vzdelania – prvá časť štúdia – dĺžka štúdia 4 roky (žiaci ZŠ alebo absolventi prípravného štúdia),

– druhá časť štúdia – dĺžka štúdia 4 roky (talentovaní žiaci ZŠ alebo absolventi primárneho umeleckého vzdelávania).

Druhý stupeň vzdelania – dĺžka 4 roky (talentovaní žiaci SŠ alebo absolventi sekundárneho umeleckého vzdelávania, absolventi štúdia pre dospelých).

Štúdium pre dospelých – talentovaní žiaci nad 15 rokov, ktorí neabsolvovali I. stupeň vzdelávania.

Literárno-dramatický odbor základnej umeleckej školy je charakteristický prepojením individuálneho vyučovania (prednes, umelecký prednes, hlasová výchova, individuálna príprava) a kolektívnych aktivít (dramatika a slovesnosť, pohyb, práca v súbore, základy dramatickej tvorby a pod.). Komplexná výučba prepája praktické (interpretačné a tvorivé) zručnosti s rozvíjaním emocionálnych a racionálnych (duševných, mravných, etických, sociálnych, vedomostných, logických a kreatívnych) kompetencií žiaka.

Podmienky prijímania žiakov na jednotlivé stupne vzdelania

Prípravné štúdium – komunikačné dispozície, elementárne rytmické cítenie, výtvarné dispozície.

Prvý stupeň – talentovaní žiaci ZŠ, ktorých zručnosti a vedomosti zodpovedajú náročnosti ročníka, do ktorého sú prijímaní.

Druhý stupeň – absolventi I. stupňa základného štúdia alebo štúdia pre dospelých alebo výnimočne talentovaní žiaci stredných škôl, ktorých zručnosti a vedomosti zodpovedajú náročnosti štúdia ročníka, do ktorého sú prijímaní.

Štúdium pre dospelých – výnimočne talentovaní žiaci SŠ, ktorých zručnosti a vedomosti zodpovedajú náročnosti štúdia ročníka, do ktorého sú prijímaní.

Ciele odboru

Žiaci

- rovnomerne sa rozvíjajú v oblasti citových, rozumových a morálnych kvalít,
- získajú schopnosť kolektívne cítiť a aktívne sa podieľať na vytváraní vzájomnej spolupráce,
- získajú vedomé, osobité, prirodzené a pritom kultivované vyjadrovanie v sociálnej a umeleckej komunikácii,
- ovládajú základné odborné schopnosti v dramatickom a slovesnom prejave do takej miery:
  - a) aby mohol pokračovať vo vzdelávaní na vyššom stupni,
  - b) aby sa mohol aktívne uplatňovať v kultúrno-spoločenskej záujmovej činnosti,
- aplikujú získané vedomosti a schopnosti v podobe kvalitných divadelníkov, režisérov, scenáristov pre amatérske súbory a kvalitných
- uchádzačov pre štúdium na konzervatóriách a vysokej škole umeleckého a pedagogického zamerania.

Profil absolventa

Žiaci po ukončení celého štúdia v literárno-dramatickom odbore majú osvojené základy komplexného pestovania citu pre rytmus, reč a pohyb. Vedome sa vyjadrujú v dramatickom a slovesnom prejave z hľadiska vlastných mravných a estetických postojov k svetu. Uplatňujú nadobudnuté vedomosti a schopnosti v kolektívnych alebo individuálnych témach a úlohách dramatických, prednesových a slovesných.

Pripravujú absolventské predstavenie, kde sa odzrkadlí ich osvojenie si základných princípov dramatického výrazu vo všetkých disciplínach (napr. rytmus, dynamika, priestor, javisková reč, rétorika, umelecký prednes a ďalšie). Oboznamujú sa s európskymi kultúrnymi dejinami a snažia sa prítlačivým spôsobom vytvoriť základný obraz o vývoji európskeho dramatického umenia v historickom kontexte s vývojom hmotnej a duchovnej kultúry ľudstva. Vedome používajú základné výrazové prvky umeleckého prednesu, k tvorivej interpretácii samostatne zvoleného textu. Zároveň spôsobom vzdelávania v literárno-dramatickom odbore výchova pre umenie a výchova umením sa stáva žiak v bežnom živote uvedomelým divákom dramatických prezentácií. Dokáže sa orientovať v základnej terminológii divadelnej teórie a ovláda odbornú terminológiu jednotlivých divadelných techník v rozsahu obsahu štúdia.

Absolvent literárno-dramatického odboru získal základy odborného jazyka a komunikácie v umeleckej oblasti. V prvej časti I. stupňa základného štúdia sa dokáže vyjadrovať na úrovni základnej kultúrnej gramotnosti prostredníctvom umeleckých vyjadrovacích prostriedkov literárno-dramatického odboru a vyučovacieho predmetu, v ktorom si rozvinul schopnosť tvoriť a prijímať umenie na danej úrovni stupňa ukončeného vzdelania. Úroveň rozvinutosti kľúčových kompetencií, ktoré absolvent dosiahol na konci prvej časti I. stupňa základného štúdia nie je ukončená. Vytvára len základ pre následné stupne vzdelávania.

Absolvent II. stupňa základného štúdia je pripravený na celoživotné vzdelávanie a rozširovanie svojich nadobudnutých všeobecných a odborných vedomostí a zručností v umeleckej oblasti. Absolvovaním súboru predmetov umeleckého vzdelávania počas štúdia v literárno-dramatickom odbore je pripravený na vysokoškolské štúdium na školách umeleckého alebo pedagogického zamerania. Absolvent II. stupňa základného štúdia ovláda hru, základy dramatickej tvorby na úrovni prislúchajúcej danému stupňu vzdelania. Dokáže aktívne pôsobiť v divadelných súboroch ako herec, scenárista alebo bábkoherc. Svoje vedomosti dokáže sám rozvíjať, obnovovať, je schopný primerane reagovať na nové trendy i na spoločenský vývoj. Na základe získaných poznatkov a skúsenosti dokáže hodnotiť a kriticky pristupovať k ďalšiemu tvorivému procesu. Absolvent II. stupňa základného štúdia študijných zameraní dramatické, slovesné alebo bábkar-ské: podáva poloprofesionálne umelecké výkony v praxi najčastejšie ako herec v divadlách mladých, divadlách poézie, bábkových súboroch alebo individuálne ako recitátor, moderátor či žurnalista. Absolvent má vedomosti z dejín divadla a dramatickej tvorby, dokáže odborne vyjadriť svoj umelecký názor, pozná historické a estetické zákonitosti divadelného umenia, divadelné a literárne diela dokáže interpretovať podľa štýlových období, má vedomosť o technickej úrovni umeleckého prednesu, javiskového rečového prejavu a túto analýzu vie využiť pri tvorbe osobitej interpretácie. Úroveň rozvinutosti kľúčových spôsobilostí, ktoré žiaci dosiahnu v závere II. stupňa základného štúdia literárno-dramatického odboru v základnej umeleckej škole, nie je ukončená. Vytvára len bázu pre následné stupne vzdelania, pre celoživotné učenie sa.

Absolvent literárno-dramatického odboru nadobudne také skúsenosti a vedomosti, ktoré sú potrebné pre povolania, ktorých úspech závisí na vytvorení dobrého medziľudského kontaktu, vzťahu a spolupráce ako sú: lekár, zdravotná sestra, vychovávateľ, ale aj pracovníci v terciárnej oblasti, ďalej povolania, ktoré vyžadujú pohotové a pre poslucháča zrozumiteľné vyjadrovanie ako: právnik, učiteľ, verejný pracovník, kultúrny pracovník, manažér, politik a pod.